

İlmin türleri ve Bediüzzaman

Kesbî ve vehbî ilme mazhar olan Bediüzzaman, başta ferdin, âilenin, toplumun; İslâm, Hıristiyan âlemi ve insanlığın bütün hastalıklarını teşhis etmiş, problemlerine çareler üretmiş dünya çapında bir âlim, bir mütefekkindir.

Kesbî ve vehbî ilim ne demektir? İnsanoğlunun ilim denizinden aldığı bilgi iki türlüdür: Kesbî ve vehbî.

1- Kesbî: Allah'ın tabiata koyduğu "kevnî kanunlar" çerçevesinde çalışarak elde edilebilecek "ilme'l-yakîn" (ilim seviyesinde) ve "aynel-yakîn" (müşahede-gözlem seviyesinde) kesin bilgidir.

2- Vehbî: Bâzı mânevî özelliklere hâiz kişilere, özel olarak hibe edilen ve "ilm-i ledün" denen gizli, bâtinî, gaybî/metafizik bir bilgidir. Bu mertebe "hakka'l-yakîn", yani kalb-sezgi, vicdan ve kana- at-i katiye seviyesinde kesin bilgidir.

Ledün ilmi, mâneviyât sahiplerinden "hakka'l-yakîn" mertebesine çıkanlara ihsan edilebilir.

Ledün ilminin hakikati, Kehf Sûresi'nin 60-82. âyetlerinde, Hz. Mûsâ ve Hz. Hızır'ın (as) mâceraları nakledilirken dikkate sunulur. İsmi de 65. âyette geçen "ledün" kelimesinden alır. Âyette geçen "Rabbin istedi ki" tâbiri, "ledün" ilminin püf noktasıdır ve Onun, sırlarını istediklerine açacağına işâretlerden biri olmalıdır.

Risâle-i Nur'un, kesbî ilmin yanında vehbî ilmin de mahsulü olduğunu, Prof. Dr. İbrahim Ebu-Rabi "Sadece akılcı bir tarz ile yazılmamış, İlâhî bir ilhâmın kokusu da alınıyor. Risâlelerin bu tarz yazılış biçimi, sadece Bediüzzaman'da görülüyor" sözleriyle ifade ediyor.

Neden iman, ibadet, ahlâk, ictimâî ve siyâsî meselelerde ve hizmette takip edeceğimiz stratejide ısrarla Risâle-i Nur'a müracaat ediyoruz ve etmeliyiz?

Çünkü, Kur'ânî ve Peygamberî/Nebevî ölçüleri herhangi bir ilâhiyatçıdan değil; din ve mânevî ilimlerde uzman ve otoriteden almamız gerekiyor. Kur'ân ve Sünnet-i Seniyye'nin günümüz ictimâî ve siyâsî stratejisini gazeteci, köşe yazarı, makine mühendisi veya politikacı değil; İslâmî ilimlerde ihtisas sahibi olan çizebilir. Öyle değil mi?

Evet, Risâle-i Nur'dan almamız. Zira, Kur'ânî ve Peygamberî ölçüleri ve Asr-ı Saadet modelini günümüze taşıyor. Bunu

yaparken, sadece iddia, dâvâ ile yetinmiyor; ispat ve izah ediyor; aklımızı, kalbimizi, vicdanımızı, sâir lâtife ve duygularımızı tatmin ediyor.

Öte yandan, yazılan Sözler (risâleler) tasavvur değil, tasdiktir. Teslim değil, imandır. Marifet değil, şehadettir, şuhuddur. Taklit değil, tahkiktir. İltizam değil, iz'andır. Tasavvuf değil, hakikattir. Dâvâ değil, dâvâ içinde bürhandır.¹ (Yani, Risâle-i Nur'un nazara verdiği Kur'ân'ın istediği iman; sadece "inandım" sözünden ibaret değil. Tahayyül, tasavvur, taakkul, tasdik, iz'an, iltizamdan geçerek sentezlenir. İman, kuru bilgi değil, gözlem ve tecrübeye dayalıdır. Sonra o hakikate taraf olunur, bir anlayış ve kavrayışa ulaşılır. Ve kesinleşir, itikad, iman olur.)

Bediüzzaman, yalnızca "Açız, yemek yemeliyiz; hastayız, tedavi olmalıyız" demekle iktifa etmez; yemek malzemelerinin nereden elde edilebileceğinin, hatta nasıl üretileceğinin formüllerini verir. Ardından yemek yapmasını öğretir. Büyük bir eczane olan dünyayı bir kimya laboratuvarı, bir hastane gibi değerlendirip hastalıkları teşhis eder; ilâçları hazırlar, kimyevî formüllerini verir ve reçeteyi yazar.

Dipnot:

1- Mektûbât, s. 365.